

Høring av verneplan for skog

Sannesnåsa naturreservat, Drangedal kommune

*Kompakt gammel furuskog finnes i de mer løsmasserike områdene.
Foto: Maria K. Hertzberg*

**Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Januar 2022**

Innhold	side
1. Bakgrunn.....	3
2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern.....	3
3. Hjemmelsgrunnlag.....	3
4. Saksgang.....	4
5. Verneplanens omfang.....	8
6. Faktaark.....	9
7. Forslag til verneforskrift.....	13

Vernekart er lagt ved høringen som eget vedlegg.

1. Bakgrunn

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark sender med dette på høring forslag til vern av Sannesnåsa naturreservat i Drangedal kommune.

Bakgrunnen for forslaget er et tilbud fra grunneierne i området om frivillig vern av skog. Tilbudet kom inn 4. juli 2019 gjennom AT Skog. Det er gjort registreringer av naturverdiene i området i 2019 som dokumenterer verdier som kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven.

2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern

Meld. St. 14 (2015 – 2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Under behandlingen av meldingen ba Stortinget regjeringen sette mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 % av skogarealet i landet. Naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er «*Evaluering av skogvernet i Norge*», NINA rapport 54/2002 og «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010.

Ved frivillig skogvern gir grunneierne Statsforvalteren tilbud om vern av aktuelle områder. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider Statsforvalteren forslag til avgrensning av verneområdet. På grunnlag av tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider Statsforvalteren forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne eller grunneierens representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart.

Det vanlige er at når staten og grunneier er enige om disse punktene vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldloven. Etter avtale med grunneier kan melding og høring av verneforslag likevel gjennomføres før avtale er signert. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

3. Hjemmelsgrunnlag

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av lov 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) jf. §§ 33 – 51. I naturmangfoldloven er det gitt hjemmel for oppretting av ulike vernekategorier. Vernekategorien naturreservat, som er det strengeste vernet etter naturmangfoldloven, jf. § 37, vil bli brukt for denne verneplanen for skog på privat grunn.

Vedtak om opprettelse av naturreservat blir gjort av Kongen i statsråd etter § 37 i naturmangfold-loven, som lyder slik:

” Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- b) representerer en bestemt type natur,
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.”

4. Saksgang

Formell start på verneplanarbeidet for Sannesnåsa naturreservat ble meldt 29. oktober 2021, og frist for innspill var 15. desember 2021. Det kom inn følgende merknader.

Bane NOR (brev datert 02.11.2021) uttaler følgende:

«Områdene som skal vernes ligger langt fra jernbane. Bane NOR har ingen merknader.»

Språkrådet (brev 17.11.2021) uttaler følgende:

«Ingen merknader. Namnet høver på det foreslåtte verneområdet, og Sannesnåsa er vedtatt skrivemåte for naturnamnet.»

Landbruksdirektoratet (brev datert 24.11.2021) uttaler følgende:

«Som instans for høyringa av forslag til oppretting av nye naturreservat, ønsker vi å gi nokre generelle innspel til verneprosessen.

Grundig beskriving av området

Av høyringsdokumenta må det komme tydeleg fram om og i tilfelle korleis det aktuelle området blir nytta til landbruksformål. Dersom det er landbruksinteresser i området som ikkje blir tatt omsyn til i utkast til forskrift, ber vi om at det blir grunngjeve i høyringsdokumenta.

Typiske landbruksinteresser kan vere (lista er ikkje uttømmende):

o Skogsbilveg som er naudsynt for skogbruk på tilgrensande areal

o Traktorveg i samband med jordbruk

o Støl/seterområde

o Beite

o Reindrift

Utforming av forskrift

Dersom det går vegar/ferdselsårer gjennom verneområdet, må Statsforvaltaren vurdere om det kan bli gitt føresegn om merking, rydding og vedlikehald av desse. Det bør bli lagt til rette for drift og vedlikehald av eventuelle støl-/seterområde og bli opna for andre tekniske tiltak som bidreg til ein landbruksmessig utnytting av området. Dersom slike tiltak ikkje er ønskeleg innanfor verneområdet, må det bli gitt ei fagleg grunngjeving for dette i høyringsdokumenta.

Beite vil vere aktuelt i mange område som blir foreslått verna som naturreservat. Det bør difor bli vurdert om forskrifta kan opne for dette. Viss ikkje, må det bli gjort greie for kvifor i høyringsdokumenta. Dersom det blir opna for beiting i området bør det også bli utarbeida føresegn for utsetting av saltsteinar og oppføring/vedlikehald av gjerde og

sankekveer.

For alle tiltaka over må det bli vurdert om det kan bli gitt føresegn om motorferdsel i samband med tiltaka. Det bør bli gitt generelt unntak frå føresegna om ferdsl i samband med uttransportering av sjuke og skadde bufe.

Vi går ut frå at Statsforvaltaren sin landbruks- og reindriftsfaglige kompetanse blir involvert i utforming av forskrift og verneplan. Det vil også vere nyttig å involvere den lokale landbruksforvaltninga i arbeidet.»

Forsvarsbygg (brev datert 07.12.21) uttaler følgende:

«Vi ser foreløpig ingen konflikter med det foreslåtte verneområdet. Vi ber likevel om at de tek naudsynete unntak for militær operativ verksemd inn i forskrift til verneplanen. Vi ber og om at det særskilte unntaket for avgang og landing med Forsvaret sine luftfartøy vert tatt med i forskrift, for å ivareta omsynet til militær luftoperativ verksemd. Vi har ingen ytterligere merknader til verneframlegget nå.»

BirdLife Norge avdeling Telemark (brev datert 14.12.21) uttaler følgende:

«Kartlegging av fuglelivet i foreslåtte verneområder

Vi er opptatt av at kartleggingsprosessen frem til endelig vern av skogsområder må inkludere kartlegging av fuglelivet i de aktuelle områdene. En gjennomgang av tidspunktene for kartleggingene av de aktuelle områdene i denne saken viser at et klart flertall skjer fra september til november. Noen få i august og én i juli. Flere arter av trekkfugl har allerede dratt fra landet i september. På sensommeren og høsten er det i tillegg mange fuglearter som ikke gjør så mye av seg eller til og med har flyttet seg ut av hekkeområdene, og disse kartlegges dermed best på senvinteren eller våren.

Et eksempel for å vise mangelfull kartlegging av fugl er rapporten fra Modalen i Tokke kommune. I løpet av 7 feltdager så var det enten ingen fuglearter som ble observert eller ingen som var viktige nok til å bli nevnt.

Et annet aspekt er at når man har feltarbeid for å påvise en del av de andre artsgruppene, så som lav, sopp, karplanter og biller, så krever dette så stor oppmerksomhet at det ofte kan bli vanskelig å få med seg det fuglelivet som må være i området med mindre man har dedikert personell til stede.

Om frivillig vern av skog

Sett bort i fra mangelfull kartlegging av fugleliv er BirdLife Telemark positive til frivillig vern av skog. Men det betyr ikke automatisk at alle områdene som blir foreslått for vern er like godt egnet til dette vernet.

Det er viktig at de områdene blir satt av til frivillig vern er av en slik verdi at det føles viktig å verne områdene. Når det er et mål at 10% av skogen i landet vårt skal vernes så er det viktig at skogen har stor nok verdi til å forsvare et vern, og at resurser ikke går med på vern av områder som er av lav verdi for biologisk mangfold.

Ettersom grunneiere får kompensasjon for å avgi et område til frivillig vern samt at det finnes begrensede midler til dette, så bør man også være tilbakeholdende med å verne områder uten så store verneverdier.

Forslag i forbindelse med verneplanarbeidet

BirdLife Telemark foreslår at de områdene som kun har lokal verneverdi (område 3, 5, 8, 9, 21 og 25 går ut av planene for frivillig vern og at de midlene som skulle blitt brukt til dette heller brukes ved en annen anledning når man får tilbud om områder som har høyere

verneverdi.

Videre forslår vi at områdene som har regional verneverdi blir fredet. Først og fremst innenfor de områdene som kartleggerne har vurdert som verneverdig, men i tillegg at man også tillater at et område rundt blir vernet som en fornuftig buffersone for de verneverdige områdene. Dette gjelder områdene; 2, 10, 11, 12, 14, 20, 22, 23 og 27. Samtlige av de foreslåtte områder som har nasjonal eller internasjonal verneverdi bør bli vernet innenfor de rammene som er lagt.

Optimalt sett bør vern også på sikt innebære redusert omfang av jakt, spesielt på rødlistede arter.»

Skagerak Energi (brev datert 14.12.21) uttaler følgende:

«Skagerak har ingen kommentarer til selve verneforslaget, men vil bemerke at det foreslåtte verneområdet ligger ned til reguleringsmagasinet for Toke. Eksisterende manøvreringsreglement for Toke, er fastsatt ved kgl.res. 06.02.2015. HRV er fastsatt til 60,35 moh. (NN 1954). HRV måles ved Merkebekk ved utløpet av Toke. 1000-års flommen i Toke er beregnet til kote 62,86 moh.

Det er viktig at en ved avgrensning av det foreslåtte verneområdet unngår fremtidige konflikter mellom verne- og reguleringsformål. Vernegrensen bør derfor ikke dras helt ned mot høyeste regulerte vannstand (HRV), men legges i overkant av reguleringssonen/skvalpesonen rundt Toke. Ved gjennomføring av vassdragsskjønn for vassdragsreguleringer har det vært vanlig å erstatte grunn/ulempet opp til minst 1 m over høyeste regulerte vannstand. Bakgrunnen for dette er at dette området vil kunne bli forsumpet, neddemt i flomsituasjoner og utsatt for erosjon. I vassdragsskjønnene for Toke er det så langt vi kan se ikke gitt en eksakt angivelse på hvor høyt denne sonen går hverken på hvert enkelt takstnummer eller for Toke som sådan, utover at det oppgis at disse forholdene er vurdert individuelt på hvert enkelt takstnummer.

Vi ønsker derfor at grensene ut mot Toke avsluttes ved ca. 61,35 moh.»

Naturvernforbundet i Midt-Telemark (brev datert 15.12.21) uttaler følgende:

«Generell kommentar til verneplanarbeidet

Naturvernforbundet i Midt-Telemark (NVMT) viser til invitasjon om å komme med uttale til Statsforvaltarens verneplanarbeid for 28 skogområde i Telemark. NVMT har i høve til skogområda lokalisert i Midt-Telemark-regionen lagt merke til at nokre av verneforslaga som nå ligg ute, viker i påfallande grad frå fagbiologars eigne verneforslag. Generelt er tendensen at fagbiologanes arronderingar er meir restriktive enn tilbydars, og i enkelte tilfelle betydeleg meir restriktive. NVMT vil nytte høvet til kommentere at det er to problem Statsforvaltaren må leggje vekt på i vernearbeidet framover: 1) Me er bekymra for at verneprosenten for Telemark på sikt kan fyllast i for stor grad opp av skog med liten eller ingen verneverdi, og 2) at vern av skogområde bestående av ungsog og hogstflater også vil kunne svekke publikums tillit til at myndigheitenes vernearbeid fagleg sett er forsvarleg. Under vil me kommentere to av dei føreslåtte verneforslaga spesielt, begge lokalisert i Nome kommune.

....

Avsluttande merknader

Naturvernforbundet i Midt-Telemark meiner at fleire interessante og viktige område i denne prosessen er blitt føreslåtte for vern, men me ser også med ei viss bekymring på tendensen til å inkludere større areal med liten eller ingen verneverdi i dei ulike forslaga. Tilfella me har

valt å kommentere ovanfor skil seg spesielt ut, og da i ein slik grad at Statsforvaltaren etter vår meining bør gjera vernesonene for desse to lokalitetane meir restriktive og meir i samsvar med fagbiologanes vurderingar.»

Statnett (brev 16.12.21) uttaler følgende:

«Det vises til melding om oppstart av verneplanprosess - Frivillig skogvern på privat grunn - 28 områder i Telemark. Statnett har ikke transmisjonsnettanlegg som blir berørt av planene og har derfor ingen merknader.»

Direktoratet for mineralforvaltning (brev datert 20.12.20) uttaler følgende:

«Store delar av det føreslegne verneområder overlapper med område der DMF har utstedt undersøkingsrett. Ein undersøkingsrett inneber at rettshavar kan drive undersøking dersom andre naudsynte løyver er gjeve. DMF føreset at rettshavar, i dette tilfellet Transition Element AS, får moglegheit til å uttale seg gjennom verneprosessen.

Oversikt over utdelte bergrettigheter kan sjåast i vårt kartinnsyn.»

STATSFORVALTERENS KOMMENTARER TIL DE INNKOMNE MERKNADENE

Når det gjelder uttalelsen fra Landbruksdirektoratet, så vil vi bemerke at området som foreslås vernet ikke har støl/seterområder, men skulle det være aktuelt med beitedyr her er det tatt høyde for det og de andre innspillene i verneforskriften, jf. § 4 bokstav d og f, § 6 bokstav a, § 7 bokstav d, og f.

Når det gjelder merknaden fra Forsvarsbygg, så vil vi kommentere at vi har tatt hensyn til unntak for militær operativ virksomhet og hensynet til militær luftoperativ virksomhet i § 6, første ledd og § 6, bokstav c.

I forhold til uttalelsen fra BirdLife Norge avdeling Telemark som ønsker kartlegging av fugl i områdene som inngår i oppstartsmeldingen av oktober 2021 vil vi bemerke at fugl ikke inngår som en fast del av kartleggingsoppdraget som konsulentfirmaene utfører (kartleggingen følger metodikken i håndbok 13 fra DN). Dette forklarer hvorfor det fremkommer lite eller ingen kunnskap om fugler i de biologiske kartleggingene som gjennomføres som del av verneprosessen. I en del tilfeller besitter Statsforvalteren selv kunnskap om fuglelivet i tilknytning til tilbudsområder, som da synliggjøres i høringen for det enkelte området. Kunnskap om fugl vil i noen tilfeller også kunne hentes inn fra andre kilder, for eksempel www.artsobservasjoner.no. Dette kan i enkelte tilfeller innebære at områder med lokal verneverdi (*) heves til en høyere verneverdi. Statsforvalteren er i prinsippet enig med BirdLife Telemark i at kartleggingen av fugl burde vært en fast del av kartleggingene.

Når det gjelder uttalelsen fra Skagerak Energi som ønsker at grensene til verneområdet ut mot Toke avsluttes ved 1 meter over høyeste regulerte vannstand, så vil Statsforvalteren kommentere at vi er åpne for forslaget og at vernegrensen justeres i henhold til dette. I kartet med forslag til vernegrenser følger grens mot vannet høydekurve for 62 meter.

Når det gjelder uttalelsen fra Naturvernforbundet i Midt-Telemark så gjelder den først og fremst for regionen Midt-Telemark, og Statsforvalteren har derfor ikke kommentar til deres uttalelse når det gjelder Sannesnåsa som ligger i Drangedal kommune.

Når det gjelder kommentaren til Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) så vil Transition Element AS få tilsendt høringsdokumentet for Sannesnåsa (contact@transitionelements.com).

Videre saksbehandling

Verneforslaget med områdebeskrivelser, kart over verneområdet og forslag til verneforskrift sendes på en felles sentral og lokal høring med **frist 1. april 2022**. Formålet med høringa er å få fram opplysninger om interesser som kan bli berørt av den planlagte fredninga.

Etter høring vil Statsforvalteren oppsummere høringa, kommentere eventuelle uttalelser og utarbeide en tilrådning om vern til Miljødirektoratet. Miljødirektoratet vil deretter lage innstilling til Klima- og miljødepartementet (KLD) og vedtak om fredning blir gjort ved kgl. res. av Kongen i statsråd.

5. Verneplanens omfang

Navn	Kommune	Tall på grunneiere	Totalareal	Verneverdi
Sannesnåsa-naturreservat	Drangedal	3	2342 daa	(*) lokal

Verneverdien gjengitt her er etter kartlegging av miljøverdier i 2019. Se elles kap. 6 og oppsummering Inkludert tilleggskunnskap.

Død ved av eik og furu finnes spredt innenfor kjerneområdet. Foto: Maria K. Hertzberg

6. Faktaark

LOKALITET:	Sannesnåsa
KOMMUNE:	Drangedal
FYLKE:	Vestfold og Telemark
VERNEKATEGORI:	Naturreservat
AREAL:	2342 daa
HØYDE OVER HAVET:	220-434 m. o. h.
EIENDOM:	Gnr./bnr.: 16/3, 25/21, 25/25

Under gjengis det som er kjent om biologiske registreringer i tilknytning til det foreslåtte naturreservatet Sannesnåsa i Drangedal kommune. Området består av to kartlagte areal, *Sandnesnosa I* og *Sandnesnosa II*, med eget faktaark for hvert område. Disse to områdene er verdivurdert hver for seg.

I avsnittene «vegetasjon, skogstruktur og påvirkning» omtales «rødlistede» naturtyper. Det er naturtyper som er gitt status etter hvor stor risiko det er for av de går tapt. Status er hentet fra Norsk rødliste for naturtyper 2018 fra Artsdatabanken. VU = sårbar.

I avsnittene «verneinteresser» er såkalte «rødlistede» arter omtalt. Det er arter som er sjeldne og som er gitt ulik status etter hvor stor fare det er for utrydding. Status er henta fra Norsk Rødliste 2015, fra Artsdatabanken. VU = sårbar, EN = sterkt truet, og NT = nær truet, der «sterkt truet» er mer sjelden enn «nær truet».

OMRÅDEBESKRIVELSE

Sandnesnosa I (Hertzberg 2020)

Lokaliteten består stort sett av en sørvendt lise som går fra Slossvikmyra i vest til Slossvikøddane i øst, samt slakere høyereliggende partier som også skråner nedover mot vannet. Området ligger i boreonemoral vegetasjonssone og i svakt-oseanisk vegetasjonssone. Berggrunnen er fattig og består av diorittisk til granittisk gneis, og er i hovedsak bar, men stedvis overdekt med et tynt løsmassedekke. I den nordøstvendte lisen og i skrentene ned fra Slossvikøddane er det partier med skredmateriale. Stedvis er det også innslag av noe torv.

VEGETASJON, SKOGSTRUKTUR OG PÅVIRKNING

Verneforslaget domineres av grunnlendt furuskog med lav bonitet, med innslag av impediment på kollene og middels bonitet i mindre daler. Vegetasjonen er stort sett fattig, men med sparsomme innslag av litt rikere vegetasjonstyper. Sandnesnosa I domineres av bærlyngskog, lyngskog, og lavskog på de skrinneste kollene, og med for det meste furu i tresjiktet. I den sørvendte og sørøstvendte lisen som går ned mot Slossvikkilen og Slottsvikfjorden forekommer det sparsomme innslag med rikere vegetasjonstyper som svak bærlyng-lågurtskog og bærlyng-lågurtskog med blodstorkenebb, markjordbær, knollerteknapp, teiebær, tepperot, skogfiol, hengeaks, og blåknapp og hvitbladtistel i noe friskere partier. I rasmarka nedenfor Sløssvikøddane veksler vegetasjonen mellom fattig lyngskog og litt rikere svak lågurt-lyngskog, med for det meste furu i tresjiktet, men også med spredte innslag av eik. Arealene der furu eller eik forekommer i tresjiktet kan henholdsvis betegnes som rødlistet naturtype Kalk- og lågurtfuruskog (VU) eller Lågurtedelløvsskog (VU), men disse arealene opptrer kun flekkvis, er små og er vanskelig å avgrense. I friskere partier er det blåbærskog.

Tresjiktet i verneforslaget domineres av furu, med spredte innslag av eik, særlig i den sørøst-til sørvendte lisiden. Her og der kommer eik opp i feltsjiktet og stedvis er det en del eiker i busksjiktet. I friskere partier er det noe gran, og spredt finnes det også noe osp og bjørk. Noe lind finnes helt øst i verneforslaget, i den nordøstvendte brattskrenten på nedsiden av Slossvikøddane.

Det er avgrenset ett kjerneområde med naturtype *gammel lavlandsblandingsskog* med lokal verdi (C-verdi) innenfor verneforslaget. I tillegg omfattes mindre partier av verneforslaget av de rødlistede naturtypene *lågurtedelløvsskog* (VU) og *kalk- og lågurtfuruskog* (VU).

Store deler av verneforslaget består av halvgammel furuskog med trær i alderen 100-150 år, sjeldent er det også trær opp mot 200 år. Eikene er trolig i samme alderspenn. Trolig er de tynnstammete furuene på skrinn grunn forholdsvis gamle. Død ved opptrer sparsomt i hele verneforslaget. Gadd og læger av furu forekommer sparsomt og det er lite dødvedkontinuitet. Ellers finnes det også sparsomt med død ved av eik, osp, bjørk og gran. Innenfor kjerneområdet er det i partier en del død ved, men også her er dødvedkontinuiteten liten. En gammel driftsvei finnes øst i området og går ned til Ytre Slossvika. Det er noe ungskog i forbindelse med denne veien.

VERNEINTERESSER

Enkelte noe krevende arter er funnet, særlig knyttet til eik og rik bakke. Ellers er det funnet noen få arter knyttet til Lobarion-samfunnet, men ikke nok til å kunne si at det er godt utviklet. Videre sier rapporten av det er et visst potensiale for funn av flere arter av jordboende sopp knyttet til rik bakke, eik og furu, samt varmekrevende insekter knyttet til solvarm død ved. Det er påvist eikigreinkjuka *Pachykytospora tuberculosa* (NT) ble funnet på ei grov gammel eik i kjerneområdet, og rutekskorpe *Xylobolus frustulatus* (NT) ble funnet flere steder, og svært rikelig på grov død ved av eik. Hvit vedkorallsopp *Lentaria epichnoa* (NT) ble funnet på en godt nedbrutt ospelåg. Furufåresopp *Lentaria epichnoa* (NT) og blek korallsopp *Ramaria pallida* (NT) ble funnet der hvor vegetasjonen var litt rikere. Andre interessante funn er furustokkjuka *Phellinus pini* på gammel furu, eikeskinn *Aleurocystidiellum disciformis*, lungenever *Lobaria pulmonaria* og skrubbenever *Lobaria scrobiculata* på halvgammel-gammel eik, samt eikebroddsopp *Hymenochaete rubiginosa* på forholdsvis grov død ved av eik.

Verneforslaget *Sandnesnosa I* vil bidra til oppfylning av flere viktige mangler i skogvernet. En forholdsvis stor lokalitet med lokalt viktig blandingsskog gir middels mangeloppfyllelse på mangelnaturtyper-. På de generelle manglene gjelder: 1) lavlandsskog (høy grad); 2) høybonitetsskog (ingen-liten grad); 3) biologisk gammel skog (middels grad). Dette gir samlet sett middels mangeloppfyllelse.

Naturverdiene er i stor grad knyttet til den solvarme lisiden med lavereliggende kompakt og forholdsvis storvokst furuskog, samt blandingsskog med eik og furu med innslag av rikere vegetasjon og det vurderes samlet som et verneverdig område med lokal verdi (*).

OMRÅDEBESKRIVELSE

Sandnesnosa II (Klepsland 2020)

Området ligger i boreonemoral vegetasjonssone og klart oseanisk vegetasjonsseksjon, er småkupert med slake rygger og bratte skrenter, og har enkelte små bekke- og sprekkedaler. De største skrentene har sørvest-vendt eksposisjon. Berggrunnen består av granittisk eller

granodiorittisk gneis, og det er stort sett grunnlendt eller torvdekt mark, men små parti har tynn morene.

VEGETASJON, SKOGSTRUKTUR OG PÅVIRKNING

Vegetasjonen er moderat variert, med klar dominans av fattige typer. Rikere typer i form av svak til rikere bærlyng-lågurt- og lågurtskog er i stor grad begrenset til de sørvestvendte skråningen, og opptrer kun flekkvis. I de rikeste partiene er det påvist (små mengder) blåveis, furuvintergrønn, svarterteknapp, lundgrønnaks m.fl. Åpen fattig rasmark/ur uten, eller med lite vegetasjon er ellers vanlig. Bare små areal har egenskaper som tilsvarer den rødlistete skogtypen *lågurtedelløvs*skog (*lågurt-eikeskog*) (VU). De relativt slake høyereliggende partiene består i stor grad av lyng-, bærlyng- og blåbærskog (inkludert knauskog, røsslyng-blokkebær-furuskog og grasdominert fattigskog). Små parti fattig sumpskog (bjørk og grandominert) forekommer også. Myrene i området er av fattig til svakt intermediær utforming. *Den endelause torvmyr* nede i Djupedalen består dels av gras- og starrsump, og der inngår bl.a. pors, skogrørkvein, takrør, krypsiv, fredløs, trådstarr, stjernestarr, melkerot, myrhatt og småpiggeknepp. Myra er delvis kunstig oppdemt (grunnet gammel veifylling). Samlet sett er furu dominerende treslag. Andre vanlige/utbredte busk- og treslag er bjørk, einer, eik, gran og osp. Mer sparsomt forekommer også hassel, lind, norsk asal, rogn, selje, spisslønn, svartor og trollhegg.

Rapporten viser til at det i området *Sandnesnosa II* er avgrenset to kjernelokaliteter, med utforming *gammel eikeskog* som er gitt henholdsvis nasjonal (A-verdi) og regional (B-verdi) verneverdi.

Skogen varierer en del i alder og utforming. Innenfor kjerneområdene er det ikke ubetydelig innslag av biologisk gammel eik på inntil ca. 300 år. Mellom kjerneområdene er det høy dekning av ung og ensaldret bjørk- og grandominert skog etter tidligere uthogst. Furuskogen oppå ryggene er generelt 100-150 år, og maksimalt ca. 200 år. Litt død ved av eik i ulike aldersklasser forekommer, samt flekkvis en del død ved av osp. Mengden død ved av furu er lav, og kontinuiteten svak/brutt. Det finnes eldre, dels utprengte driftsveier i området, men tømmeruttaket har vært beskjedent/ubetydelig innenfor avgrensningen. Større areal dominert av ung og generelt fattig skog er utelatt.

VERNEINTERESSER

Flere relativt krevende arter er påvist, men alle disse er knyttet til et fåtall gamle eiketrær i kjerneområdet. Spesielt nevneverdig er funn av *Buellia violaceofusca* (= *Lecanographa amyloacea*) (CR), rosa tusselav *Schismatomma pericleum* (VU), eikeoransjelav *Caloplaca lucifuga* (VU) og oksetungesopp *Fistulina hepatica* (NT). Det ble også gjort observasjon av antatt klekkehull av knuskkjukemøll *Scardia boletella* (EN) i knuskkjuke nært kjerneområde 2. Andre rødlistearter som ble funnet er kastanjelundlav *Bacidia biatorina* (VU), hvit vedkorallsopp *Lentaria epichnoa* (NT) og eikegreinkjuke *Pachykytospora tuberculosa* (NT).

Når det gjelder mangeloppfyllelse av mangelnaturtyper oppnår området *Sandnesnosa II* middels mangeloppfyllelse (grunnet samlet sett neppe over 40 dekar gammel edelløvs

skog), og det gir middels mangeloppfyllelse på de generelle mangler (høy mengde lavlandsskog, liten mengde høybonitets

skog, og middels mengde biologisk gammel skog), noe som samlet sett gir middels mangeloppfyllelse.

Det er først og fremst kvalitetene innenfor og tilknyttet kjerneområdene som gjør området verneverdig. Furuskogen i nord er lite utslagsgivende for verdivurderingen, men har jo en viss

verdi for gammelskogsarter, og medfører noe mer areal og bedret arrondering. Kjerneområdene er preget av å være restfragment i vanskelig tilgjengelig terreng, og verddivurderingen hviler i stor grad på forekomsten av et fåtall gamle eiketrær. Området som helhet vurderes derfor som ”kun” lokalt verneverdig (*).

SAMMENDRAG FOR VERNEINTERESSER FOR HELE VERNEFORSLAGET

Hver av kartleggingene har konkludert med at det er lokal verneverdi (*). Totalt er det avgrenset tre kjerneområder og påvist 15 rødlistede arter (Rødlista av 2015). Under kartleggingen ble det registrert arter som ikke hadde rødlistestatus på Rødlisten av 2015, men som er oppført på Rødlisten av 2021. Dette gjelder for furuvintergrønn *Pyrola chlorantha* som har fått rødlistestatus NT (nær truet), eikeildkjuke *Phellinus robustus* (NT), lind *Tilia cordata* (NT) og furustokkjuke *Phellinus pini* (NT). Ett av kjerneområdene har fått en samlet verdi på tre stjerner, og ett kjerneområde har fått to stjerner. Når det gjelder tema urørthet har to av kjerneområdene fått tre stjerner, og på treslagsfordeling har ett av områdene fått tre stjerner. Statsforvalteren kjenner i tillegg til at det er etablert fiskeørn (VU) i tilknytning til verneområdet, samt hønsehauk (VU), gulspurv (VU), fiskemåke (VU), vepsevåk (NT), tretåspett (NT) og granmeis (VU). Lerkfalk (NT) er også trolig etablert i området. Statsforvalteren vurderer at området tenderer mot regional verneverdi (*-**) basert på denne tilleggs kunnskapen.

FORMÅL

Formålet med forskriften er å ta vare på et område som har særlig verdi for biologisk mangfold på grunn av forekomst av gammel lavlandsblandingsskog med naturtypene lågurtedelløvskog og kalk- og lågurtfuruskog, med innslag av til dels svært gamle eiketrær og gammel furuskog.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomst av sjeldne og truede arter av karplanter, sopp, lav og insekter.

ANDRE INTERESSER

Det foreslåtte verneområdet ligger ned til reguleringsmagasinet for Toke. I tillegg overlapper det foreslåtte verneområdet med et område hvor Transition Element AS har undersøkelsesrett. Det går en sti gjennom verneforslaget. Denne stien er vist i vernekartet.

TEKNISKE INNGREP

Ingen kjente.

PLANSTATUS

Arealet ligger i område avsatt til LNRF (landbruks- natur- og friluftsområde) formål.

MERKNADER

Ingen spesielle.

SKOGBRUKSOPPLYSNINGER

Tabellen viser skogbruksdata fra tilbudsområdet.

Navn	Total-areal	Produktivt areal i daa				Annet areal i daa			Tilvekst	Volum
	daa	H	M	L	Sum	Myr	Vann	Imp.	m ³ /daa	m ³
Sannesnåsa naturreservat	2358	57	454	1432	1943	17	6	390	0,30	25124

Skogdatene er levert av AT Skog. Dataene er foreløpige.

LITTERATUR

Hertzberg, M. 2020. Naturverdier for lokalitet Sandnesnosa I, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2019. NaRIN faktaark. BioFokus.

Klepsland, J. T. 2020. Naturverdier for lokalitet Sandnesnosa II, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2019. NaRIN faktaark. BioFokus.

*På Slossvikøddane er det tørr sørvendt furuskog med innslag av eik. Stedvis er det rikt.
Foto: Maria K. Hertzberg*

7. Forslag til verneforskrift

Kommentarer til forskriftene

Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

Definisjon på større arrangement er om lag 30 deltakere. Er det flere deltakere må det søkes om dispensasjon, og da kan forvaltningsmyndigheten vurdere dette i henhold til § 7 bokstav e.

Merking og vedlikehold av eksisterende stier og veier.

Vedlikehold som rydding av kvist og fjerning av greiner og nedfall i stier og veier kan gjøres uten søknad. Vindfall som måtte bli liggende over stier kan kappes og legges til side, normalt vil dette bli gjort av grunneier eller oppsyn. Dersom det viser seg å være stier en ikke har kjent til ved vernet, som ønskes ryddet, kan det etter søknad gis dispensasjon etter § 7 bokstav a til rydding og vedlikehold.

Motorferdsel.

Motorferdsel er forbudt etter § 5 bokstav a. Det er noen generelle unntak i § 6 og det kan gis dispensasjon etter søknad etter bestemmelsene i § 7. Tillatelser kan gis for flere år, vanligvis opp til fem år. I tillegg gjelder lov om motorferdsel i utmark, det vil si at kommunen og grunneier må gi tillatelse til motorferdsel på vanlig måte.

Bruk av sykkel, hest og ridning.

Friluftsløven åpner for sykling, ridning og annen bruk av hest på veier og stier i utmark. I høringsforslaget vil vi følge friluftsløvens bestemmelser. Jf. bestemmelsen i § 5 bokstav b.

Brenning av bål.

Det er vanlig at det er åpnet for brenning av bål i store reservat (over ca. 700-1000 daa). En må da benytte tørrkvist eller ved en har med seg, det er ikke tillatt å felle eller hogge opp døde trær.

Forskrift om vern av Sannesnåsa naturreservat i Drangedal kommune i Vestfold og Telemark fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjon med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med forskriften er å ta vare på et område som har særlig verdi for biologisk mangfold på grunn av forekomst av gammel lavlandsblandingsskog med naturtypene lågurtedelløvskog og kalk- og lågurtfuruskog, med innslag av til dels svært gamle eiketrær og gammel furuskog.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomst av sjeldne og truede arter av karplanter, sopp, lav og insekter.

Det er en målsetning å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensning)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr: Drangedal kommune: 16/3, 25/21, 25/25

Naturreservatet dekker et totalareal på 2351 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet.....20xx. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Drangedal kommune, hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.
- e. Bålbrenning og bruk av grill er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a. Sanking av bær og matsopp.
- b. Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c. Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.

- d. Beiting.
- e. Oppsetting av midlertidige mobile jakttårn for storviltjakt.
- f. Utsetting av saltsteiner.
- g. Forsiktig rydding av småbusker og kvist i forbindelse med storviltjakt.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
- a. Sykling, ridning og bruk av hest utenom eksisterende stier er forbudt.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 andre ledd er ikke til hinder for:

- a. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringen.
- b. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c. Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndighetene kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a. Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier.
- b. Istandsetting og vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- c. Tiltak i forbindelse med forvaltning av fisk og vilt.
- d. Hogst av etablerte plantefelt.
- e. Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 bokstav d.
- f. Oppsetting og vedlikehold av gjerder.
- g. Øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd.
- h. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav f og § 7 bokstav b, c, d og f.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av

naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

Innslag av lågurt-eikeblandingsskog i smådal sør for Svarttjern. Foto: Jon T. Klepsland